

לקוּטִים וּסְפוּרִים נִפְלְאִים

פרשת דברים

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים" (א, יג)

העגלה התקרבה והלכה ללודז'.

יוסל, בעל חנות הבדים הקטנה, התבונן ממקום מושבו, בין גילי הבדים שמילאו את העגלה, על הנוף הנשקף מולו.

הוא לא העלה על דעתו איזו מזימה זומם כנגדו, באותם רגעים ממש, העגלון הגוי.

העגלה נכנסה ובאה בשערי לודז' כשהעגלון פנה לפתע ליוסל. "יודע אני בדיוק מה טיבה של סחורתך", אמר לו.

האזנתי לשיחתך עם הסיטונאי וממנה למדתי על כל התחכמויותיך נגד החוק.

דבר לא יועיל לך – אנחנו נוסעים כעת היישר אל תחנת המשטרה.

יוסל ההמום הופתע ממפגן היורש הפתאומי של העגלון.

ברגע הראשון עוד קיווה כי העגלון רק מתלוצץ עמו, אך עד מהרה הבין כי הלה רציני בכוונותיו.

אנא, חוס ורחם עליי ועל

אשתי וילדיי! התחנן לפניו יוסל, ביודעו כי כשתתחיל

המשטרה לפשפש בציציותיו, תימצא כבר העבירה.

העגלון לא היה מוכן לפשרות.

"על פְּרָחָה אֲתָה נולֵד, וְעַל פְּרָחָה..."

(מסכת אבות ד, כב)

תחֻשְׁבוּ עַל שְׁנֵי זוגוֹת הוֹרִים שְׁעוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ יוֹם לֵידָה עֲרִיסַת תֵּינוּק. שְׁנֵי תֵינוּקוֹת קִטְנֻטִּים הִגִּיחוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם לְעוֹלָם.

הַטְּלֻפוֹנִים הַנִּרְגָּשִׁים לֹא מַפְסִיקִים לְהִגִּיעַ, כָּלָם מְבָרְכִים פֶּה אֶחָד 'שֶׁתִּזְכּוּ לְגִדְלָם לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים!'

הַמְּטָרָה הַגִּדְרָה, אֲצֵל שְׁנֵיהֶם: לְזֻכּוֹת לְהוֹבִיל אוֹתָם לְחֻפָּה...

אָבֵל מִכָּאן וְאֵילָן – דְּרָכֵיהֶם שֶׁל הַיְלָדִים וְהוֹרֵיהֶם נִפְרָדִים.

יֵלֵד אֶחָד – הוּא הַחֲלוּם שֶׁל כָּל אָבָא וְאֵמָא. הַכָּל אֲצֵלוֹ חֶלֶק. הוּא לֹא מַעִיר אוֹתָם בְּלִילוֹת מִדֵּי, הוּא קוֹלֵט אֶת הַשְּׁפָה מִיד, הוּא לֹא עוֹשֶׂה בְּעִיּוֹת בְּקִרְיָאָה, גַּם לֹא בְּחֻבָּרָה, גַּם לֹא בְּבֵית, גַּם לֹא בְּרֻחוֹב – וּבְקִצּוֹר: יֵלֵד מְשָׁלָם.

הַשְּׁנִי חוֹלְפוֹת, וּמֵיֵלֵד מְשָׁלָם הוּא הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת בְּחוֹר מְשָׁלָם, מִשָּׂא גְּאוֹתָם שֶׁל הוֹרָיו. יְשִׁיבָה קִטְנָה, יְשִׁיבָה גְּדוּלָה – וְהִנֵּה, הֵם עוֹמְדִים לְהַגִּישׁ אֶת הַמְּטָרָה: הֵם מוֹבִילִים אוֹתוֹ, בְּדַמְעָה נוֹצֶצֶת וּבְאַבּוֹקוֹת אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת, מִתַּחַת לְחֻפַּת הַקְּטִיפָה...

זכר לרשום את מספרה.

בפסעו לאטו, אוּבֵד עֲצוֹת, נִצְנֵץ לִפְתַּע רַעִיוֹן בְּמוֹחוֹ.

מעשי הרמייה שלכם, היהודים, פוגעים בכלכלת המדינה, וסוף כולנו, האזרחים הישרים והנאמנים, לשלם על כך את המחיר, אמר בצדקנות.

יוסל הוסיף להפציר בעגלון כי יניח לו לנפשו.

תחנת המשטרה נראתה כבר ממרחק.

רק אז 'התרכך' העגלון והסכים 'לוותר' ליוסל על הסגרתו למשטרה, תמורת... שלוש-מאות רובל.

יוסל לא ידע אם לצחוק או לבכות, בארנקו נמצאו באותה שעה רובלים אחדים בלבד.

בלבד.

אסכים לקבל ממך גם סחורה בשווי הזה, נהג העגלון נדיבות-לב מרשימה.

ערכם של כל הבדים שבעגלה מגיע לסכום הזה בערך, ביטא יוסל את תסכולו, וניסה להקטין את תאבונו של העגלון.

אך זה נותר בשל.

יוסל ערך חשבון מהיר בראשו, הוא הבין כי אם יגיעו למשטרה, תוחרם ממנו הסחורה וקרוב לוודאי שהוא יועמד לדין פלילי, בהאשמה כזאת או אחרת.

הוא ידע כי ברגע הזה עדיף לו להשאיר את הסחורה בידי העגלון הנוכל ולמלט את נפשו, וכך אמנם עשה.

במפח נפש ירד יוסל מהעגלה, אך בכל זאת

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

לפתע פרץ בבכי. אנא, תן לי עצה כיצד למצוא את סוסי ועגלתי שהם מקור פרנסתי!
פנה אל רבי אליהו חיים, שגם הגויים הכירו בחכמתו הרבה.
רבי אליהו חיים נתן בו מבט חודר ואמר: עצה אתה מבקש? ובכן יש לי כזאת בשבילך...
מכור את הבדים שגנבת הבוקר מיוסל וקנה בתמורה סוס ועגלה חדשים!

דברי הרב נפלו על העגלון כרעם ביום בהיר. מאוד לא נעם לו לפשוט את בגדי הנרדף המסכן ולעטות עליו בגדים של רודף אכזר ורע לב. פניו האדימו והחווירו חליפות.

רבי אליהו-חיים לא הניח לו להתעשת. נבל שכמוך! הרים עליו את קולו, כיצד אתה מבקש לעורר את רחמי עליך בשעה שאתה עצמך לא חסת ולא ריחמת על יוסל המסכן, כאשר התחנן אליך שלא תשבור את מטה לחמו?!

העגלון נוכח כי הרב מכיר היטב את כל פרטי העושה והבין שאין עוד טעם לנסות להתווכח או להצטדק.

רבי, טרם נגעתי בסחורתו של יוסל. היא מונחת בביתי ואני מוכן להחזירה לו בזה הרגע!

סימני התרצות נראו על פני רבי אליהו חיים. גש

לשוק - הורה לו - שכור עגלה וסוס, והבא לכאן את הבדים שגזלת.

בינתיים אנסה גם אני לברר מה עלה בגורל סוסך ועגלתך.

כעבור שעה, כשהגיע העגלון בעגלה עמוסה בסחורתו של יוסל, כבר ציפו לו סוסו ועגלתו במקום שבו הניחם בתחילה.

(במשנת הפרשה)

כעבור שעה קלה התייצב לפני רבה של לודז', רבי אליהו חיים מייזל, שנודע בחכמתו ובחריפותו.
רבי אליהו חיים, שעסק באותה שעה בליבון סוגיה הלכתית סבוכה, התפנה לסייע ליוסל המסכן.
הוא שלח את שמשו אל השוק, לאתר את העגלון הגנב ולהזמינו בדחיפות לביתו, לצורך נסיעה כביכול.
השמש מיהר אל השוק, עבר מעגלה לעגלה, ולא מצא את זו שביקש.

רק לאחר זמן מה הופיעה העגלה שמספרה תאם את המספר שבידו. השמש פנה אל העגלון והזמינו לבית הרב, ל"נסיעה דחופה". בהגיעם אל בית הרב הזמינו השמש להיכנס פנימה.

רבי אליהו חיים יצא לקראת העגלון וקידמו בחיוך רחב.

שב וסעד את ליבך בינתיים, עד אשר אשלים את הכנותיי, אמר לו.

אל תחשוש מביטול זמנך; אף אני יודע להעריך ערכו של זמן, הוסיף.

העגלון הוכנס פנימה ולפי הוראת הרב הוגשה לו ארוחה.

בינתיים הורה רבי אליהו חיים לשמש, להכניס את העגלה עם הסוס אל החצר האחורית של ביתו ולנעול את השער היטב.

העגלון סיים את ארוחתו ויצא החוצה לבדוק את שלום סוסו ועגלתו.

לתדהמתו גילה כי אלה נעלמו.

פנה לכאן, פנה לשם, אך העגלה והסוס אינם, כאילו בלעתם האדמה.

גנבו לי את הסוס והעגלה! החל לצרוח בקולי קולות. למשמע הצעקות יצא אליו רבי אליהו חיים. מה קרה? שאל הרב בנימת דאגה.

הארוחה שאכלתי אצלך עלתה לי ביוקר! השיב העגלון הנסער.

העגלון התהלך אנה ואנה, כחיה בסוגר.

אָבֵל מָה קוֹרָה עִם הַתִּינוּק שֶׁבְּעֵרִיסָה הַשְּׁנִיָּה? סְפוּר קִיצוֹנִי לַצֵּד הַשְּׁנִי...

כָּבֵד בְּחֻדְשֵׁי הָרָאוּשִׁים לַחֲזִיו הוּא מַצְלִיחַ לְהַתִּישׁ אֶת הוֹרָיו. בְּכָל לַיְלָה בְּעֵהָ אַחֲרָת. כִּשְׁהוּא גִדֵּל מַעַט - מִתְבָּרֵר שֶׁהַתַּפְתָּחוֹת שְׁלוֹ מְאַחֲרָת, וְשֶׁהוּא רָגִישׁ בְּאַפֵּן מִיָּחָד, שֶׁהַקְרִיאָה שְׁלוֹ לֹא תִקְנֶה, וַיֵּשׁ לוֹ גַּם קִשְׁיִים חֲבָרְתִּים.

הַשְּׁנִים חוֹלְפוֹת, וּמִילָד שָׂרַע לוֹ הוּא הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת בְּחוֹר שָׂרַע לוֹ, הוּא לֹא מוֹצֵא אֶת עֲצָמוֹ, וְהַהוֹרִים נוֹשָׁכִים שְׁפָתִים, וְנֹאבָקִים, וְלֹא יוֹדְעִים אִיפֹה לָשִׁים אֶת עֲצָמָם מֵרֵב בּוֹשָׁה - בְּעֵקֶר כִּשְׁהֵם פּוֹגְשִׁים אֶת הַיָּלָד מִהֶעֱרִיסָה הָרָאוּשִׁיָּה.

וְהֵנָּה, אַחֲרֵי שָׁנִים שֶׁל מֵאָמֶץ, אַחֲרֵי מִסַּע אָרֶץ וּמַתִּישׁ - הֵם עוֹמְדִים סוֹף סוֹף תַּחַת הַחֶפֶה, מוֹבִילִים אֶת בָּנָם לַחֲזִיו הַחֻדְשִׁים.

שְׁנֵיהֶם הִגִּיעוּ לְקוֹ הַגָּמֵר שֶׁל הַמְרוֹץ.

אָבֵל הַהֶבְדֵּל בֵּין הַשְּׁנִים - הוּא עֲצוּם.

כִּי אֶת קִנְיֹנִי הַנֶּפֶשׁ שְׁאוֹתָם הוֹרִים עֲבָרוּ בְּרָגָעִים הֲכִי מַתִּישִׁים, אֶת הַיִּכְלָת לְהַבְלִיג וּלְהַמְתִּין לִישׁוּעָה, אֶת הַיִּכְלָת לֹא לְהַתְפּוּצֵץ לְמִרוֹת שֶׁהִסָּאָה כָּבֵד הַגִּדְשָׁה אֵינְסָפוֹר פְּעָמִים - אֶת זֶה אִישׁ לֹא יוֹכֵל לְקַחַת מֵהֶם ! וּבִשְׁבִיל זֶה, הָרִי, כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא...

זוֹ בְּדִיוֹק הַנִּקְדָּה: עַל הַתּוֹצְאוֹת בְּחַיִּים - אֵין לָנוּ שׁוֹם שְׁלִיטָה. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָבַע מֵרָאשׁ אֶת כָּל מָה שִׁיקָרָה אֶתְנֹו, וְמָה שֶׁהוּא הַחֲלִיט - יִקָּרָה

גַּם אִם נִתְאַמֵּץ מְאוֹד לְשַׁנּוֹת אֶת זֶה...

לעי"נ האשה החשובה

מרת **מרים יוכבד** ב"ר **צבי ליבוביץ** ע"ה

כ"א מר חשוון תשפ"א

"הבו לכם אנשים... ואשימם בראשיכם"

(א, יג)

סיפור מדהים סופר על ידי אחד מנכדי הגאון רבי אהרן בקשט: הוא נודע בשם "השאולר רב", ונקרא בשם 'רבי ארצ'יק' והיה אחד מבכירי תלמידי ישיבת סלבודקה.

באחד הימים פנה אליו הסבא מסלבודקה וביקש ממנו לכהן כראש הישיבה. באותה תקופה סלבודקה היתה הישיבה החשובה ביותר באירופה, ולכהן בה כראש ישיבה היה התפקיד הנכסף ביותר בעולם הישיבות.

ר' ארצ'יק השיב כי לפני שיוכל לקבל את התפקיד הנכבד, דרושים לו מספר ימים כדי לבדוק משהו. כמה ימים לאחר מכן הוא חזר אל הסבא ואמר לו כי הוא מצטער אך אינו יכול לקבל על עצמו את התפקיד.

הסבא הופתע מתשובתו ושאל אותו מדוע, אך הוא התחמק מתשובה. במשך מספר שבועות, ניסה הסבא לשכנע אותו לגלות מדוע אינו יכול להיות ראש הישיבה, ללא הצלחה.

בסופו של דבר, ציווה עליו הסבא בגזרת רב לגלות לו את הסיבה, ואז הרב סיפר: כשהייתי בחור התארסתי עם אחת מבנותיו של רבי שרגא פייבל פרנק, שהיה

תלמיד חכם ובנוסף איש עסקים עשיר מאוד שתמך בלומדי תורה. הוא נפטר מדלקת ריאות בגיל ארבעים ושלוש והותיר אחריו אלמנה עם ארבע בנות.

בצוואתו הוא ציווה כי כל בנותיו ינשאו לתלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, שיתמנו בסופו של דבר לראשי ישיבה, והרכוש שהשאיר יספק להם את המחיה הדרושה להם.

אלמנתו של רבי שרגא פייבל, 'גולדה', לקחה את המשימה ברצינות רבה וחקרה ביסודיות אחרי כל הצעת שידוך, ואכן כל ארבעת חתניה הפכו ברבות הימים לראשי ישיבה, אולם הבת הבכורה שלה התארסה תחילה איתי.

בתקופת האירוסין שלנו, המשיך ר' ארצ'יק, חמותי לעתיד וכלתי שאלו אותי אם אני מעוניין לראות את המפעל המשפחתי.

הייתי חתן מאוד נרגש והשבתי, בטח!... הם לקחו אותי אל המפעל ובמהלך הביקור, שאלתי כמה שאלות שסיקרנו אותי, כיצד הם עושים את זה, מדוע הם עושים כך, לאן הם שולחים את הסחורה וכו'.

למחרת קראה לי אם הכלה והודיעה לי: 'אנחנו מבטלים את השידוך'.

הייתי המום, היה זה שידוך מהסוג שתמיד רציתי! והאם המשיכה: 'הכלה הזו נחשבת לשידוך הטוב ביותר, בעלי ז"ל ואני רוצים רק חתנים שיהיו ראשי ישיבות וגדולי ישראל בעתיד, האופן בו שאלת אתמול את השאלות גרם לי להבין שאתה יותר מתעניין בעסקים מלימוד

תורה, ואין בך את היכולת להפוך לראש ישיבה.

ר' ארצ'יק הסביר לסבא מסלבודקה, כי לפני קבלת תפקיד ראש הישיבה הגדולה והיוקרתית ביותר

ראה - אומר לנו הקדוש ברוך הוא - נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, את נתוני החיים - אני ורק אני קובע. אתה לא יכול להחליט להוליד - וגם לא להחליט למות.

אינך יכול לקבוע מתי יהיה לך טוב, ומתי חלילה יבואו רגעים קשים.

מה כן? מה בכל זאת התפקיד שלנו? "ובחרת בחיים".

הבחירה שלנו היא - מה אנחנו עושים עם המסלול שנקבע לנו.

האם הדברים שנעבר כאן בעולם ינתקו אותנו - או יחברו אותנו אל מקור החיים?

התוצאה, הישועה, כל אלה יבואו בין כה וכה, כל השאלה היא - מה הרוחנו על הדרך...

ההבנה הזו מגלה לנו אור חדש, לא רק בהסתכלות על המעברים וההתמודדויות - אלא גם על מטרת התפלה.

כי אם הסבה שאנחנו אמורים להתפלל היא כדי לזכות לישועה, והישועה בין כה וכה תגיע - לשם מה עלינו להתפלל?

יותר מזה: אם מטרת התפלה היא להשלים את מה שחסר לי - למה אני אמור להתפלל גם על דברים שלא חסרים לי?

איך אפשר לצפות מאדם שמסדר כלכלית - להתפלל ולבקש בלהט ובחבור לפרנסה בשפע? הוא הרי מסדר כלכלית!

יותר מזה: הזהר הקדוש אומר שבשמים מתרעמים על אלו שמצווחים ככלבים ואומרים 'הב - הב', תן לנו, תן לנו.

על מה התרעמת? והרי חכמינו זכרונם לברכה הם אלו שתקנו את התפלה, הם אלו שהורו לנו לומר בכל יום שלושה פעמים 'רפאנו', 'ברך עלינו', תן לנו בריאות, תן לנו פרנסה... למה להתרעם עלינו?

אלא, מתברר שתפלה היא לא 'בקשה' אלא 'הכרה'. תפלה היא הצהרה פנימית שכל מה שיש לי - לא שיה' אלי, כל ההשגים וההצלחות - הם שלו יתברך.

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

מטופש וכו' וכו', כך ביזה אותו בפני כולם. רב בית הכנסת לא עבר על כך בשתיקה, וביום ראשון קרא לאותו יהודי ודרש ממנו בכל תוקף שבשבת הבאה יעלה על הבימה ויכריז קבל עם ועדה, שכל מה שאמר בשבת הקודמת אינו נכון.

אם הרב אומר - אין ברירה, מוכרחים לעשות זאת. בשבת הבאה עלה מיודעינו לבימה וקרא לעבר הגבאי: אמרתי לך שאתה חמור בן גמל, טיפש מטופש וכו', האם זה לא נכון...?

אכן, הכל תלוי במנגינה!

וישמע ה' את 'קול' דבריכם - הוא שומע את המנגינה. כשהם אמרו "וגם זבת חלב ודבש היא" הם אמרו זאת בשפה רפה, אחר כך מיד הוסיפו: "אפס כי עז העם היושב בארץ! והערים בצורות!" בקול חזק ותקיף, ושוב אמרו בשפה רפה: "זוה פריה".

כלומר, גם כשאמרו את הדברים הטובים, אמרו אותם בהבלעה, באופן שכמעט לא נשמעו, ואילו את הדברים הרעים אמרו עם כל התוקף, ועל כך יצא קצפו של הקב"ה...

"רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח" (ד, ט)

בספר שימוש חכמים מובא הסיפור הבא. באחד הימים פגש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל את הגאון הרוגצ'ובר זצ"ל. שאל אותו הרוגצ'ובר: מה כבודו עושה? לומד עם ילדים, ענה לו רבי אלחנן.

היכן? בישיבת ברנוביץ. ומה חדשתם? בתשובה נענה רבי אלחנן ואמר לו חדוש מסוים שחידש.

בארבעים שנה לא חידשתם כלום? התפלא הרוגצ'ובר. ניסה רבי אלחנן להבין את כוונתו, עד שנזכר, כי, אכן, כארבעים שנה (!) קודם לכן פגש בו ואמר לו בדיוק את אותו חידוש...

(לאור הנר)

בעולם, הוא ביקש לבדוק שני דברים. האחד, לראות אם האלמנה עדיין בחיים, מכיוון שהוא אינו רוצה לפגוע בה בכך שתבין שהיא ויתרה על מי שהפך להיות ראש ישיבה גדול, ושנית, לבדוק אם כלתו לשעבר אכן נישאה למישהו שהפך בעצמו לראש ישיבה.

בקשר לאלמנה, בדקתי את העניין והתברר לי שהיא עדיין בחיים, ולכן החלטתי שאינני מעוניין לפגוע בה ולא אקח על עצמי את התפקיד. בקשר לבעלה של ארוסתי לשעבר, עוד לא הספקתי לברר.

כעבור שבוע, חזר ר' ארצ'יק אל הסבא וסיפר כי נודע לו שבעלה של הבת הינו רבי משה מרדכי אפשטיין, עליו הלומד בכולל, אך מעולם לא הפך לראש ישיבה. הוא ביקש מהסבא להציע לו את התפקיד הנכבד, כדי שהאלמנה תשמח על ההחלטה להשיא את בתה לו!

וכך היה... רבי משה מרדכי אפשטיין התמנה לראש ישיבת סלבודקה, ומאוחר יותר כיהן כראש ישיבת חברון בארץ ישראל.

אתם קולטים עד כמה הסיפור מדהים? מתרגש הנכד, האלמנה זורקת אותו מפני שלטענתה הוא אינו טוב מספיק כדי להיות ראש ישיבה, וכשנקראת ההודמנות להפוך לאחד מראשי הישיבות המפורסמות בעולם, ולהוכיח לה שטעתה - הוא מעדיף לוותר על כך, העיקר לא לפגוע באותה אשה.

כאשר נודע הסיפור ל'חפץ חיים', הוא אמר כי ברצונו לפגוש את ר' ארצ'יק, וכאשר אכן פגש אותו, הוא קם לכבודו ונשק לו.

"וישמע ה' את קול דבריכם ויקצוף וישבע לאמר" (א, לד)

מהו 'קול' דבריכם?

אמר הרה"ק רבי לייבל איגר מלובלין זי"ע - פעמים רבות משמעות הדברים הנאמרים תלויה גם בקול, - במנגינה... מסופר על יהודי שבשבת בבוקר צעק על הגבאי בבית הכנסת דברים קשים: אתה חמור בן גמל, טיפש

א גוט שבת